SVENSKA
RIKSDAGSGRUPPEN
00102 RIKSDAGEN
FINLAND

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
15.1.2019

Lakivaliokunnalle

Asiantuntijalausunto: HE 231/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain ja valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Ruotsalainen eduskuntaryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua kansanedustajan rikosoikeudelliseen vastuuseen liittyvistä kysymyksistä asiassa HE 231/2018 vp.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä kannattaa esityksen tavoitteita. Muutoksilla tiukennetaan koko EU:n tasolla säännöksiä virka-aseman väärinkäytöstä, mikä lisää myös kansalaisten luottamusta unionia ja sen jäsenvaltioita kohtaan. Eduskuntaryhmä kannattaa myös hallituksen esityksen taustalla olevan työryhmän tavoitetta pitää suomalainen lainsäädäntö mahdollisimman yksinkertaisena ja selkeänä, samalla kuitenkin huomioiden direktiivin asettamat muutosvaatimukset.

Kuten eduskunnan oikeusasiamies lausunnossaan lakiluonnoksesta toteaa, ”korotettuun tahallisuuteen viittaava rakenne yhdistettynä toiminnan käsitteen avoimuuteen voi mahdollistaa kriminalisoinnille ennakoimattoman laajan soveltamisalan.” (lausunto Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia 15.6.2018, s. 5). Hallituksen esitykseen on lausuntopalautteen johdosta tehty muutoksia, joilla on pyritty tarkentamaan rangaistavan käyttäytymisen alaa. *Ruotsalainen eduskuntaryhmä kuitenkin katsoo, että virka-aseman väärinkäyttämistä koskevia perusteluja tulisi valiokuntakäsittelyssä edelleen tarkentaa.* Erityisesti pykälän muotoilu ”varaa, osoittaa, maksaa tai käyttää” on mahdollista tulkita hyvinkin laajaksi. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa korostetaan, että tunnusmerkistön täyttymiseen riittäisi toimiminen yhdelläkin näistä tavoista. Ruotsalainen eduskuntaryhmä katsoo, että lakivaliokunnan tulisi edelleen tarkentaa, millainen toiminta täyttää ja vastaavasti ei täytä rikoksen tunnusmerkistöä.

Rangaistavuuden edellytyksenä on, että väärään tiedon antaminen seikasta, tai sellaisen seikan salaaminen, on omiaan olennaisesti vaikuttamaan avustukseen saantiin, määrään tai ehtoihin. Myös yritys vaikuttaa lopulliseen päätökseen on rangaistava. Olennaisuusvaatimuksella on perinteisesti haluttu rajata pykälän soveltamisen ulkopuolelle pienet epätarkkuudet ja itse asian kannalta merkityksettömät virheellisyydet. Kuten direktiivin 4 artiklan 3 kohdassa painotetaan, on tahallisuus rangaistavuuden edellytys. *Niin direktiivin kuin rikoslain perusteella tulee olla yksiselitteisen selvää, että ns. vilpittömässä mielessä tapahtuvan toiminnan ei tule kuulua rangaistavuuden piiriin.* Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa kansanedustaja esimerkiksi tietämättömyyttään laiminlyö sellaisen tiedon antamisen, joka voi vaikuttaa olennaisesti lopputulokseen.

Kyseessä on hyvin poikkeuksellinen laajennus kansanedustajien rikosoikeudelliseen vastuuseen, joten tarkkarajaisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Laajennus ei missään tapauksessa saa johtaa siihen, että epäselvän sääntelyn myötä kansanedustaja välttää tehtävänsä täyttämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Eduskuntakäsittelyssä lakivaliokunnan tulisi tarkentaa lain soveltamisalaa ja näin estää epäselvien tilanteiden syntymistä.

Helsingissä 15.1.2018,

Thomas Blomqvist
puheenjohtaja

Henrik Stenbäck
pääsihteeri